

363.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 17 maja 1930 r.

**o stosunku służbowym pracowników Państwowego
Monopolu Spirytusowego.**

Na zasadzie ust. 5 art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 marca 1927 r. o monopolu spirytusowym (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 289) zarządzam co następuje:

Cz ę ś ć I.

PRZEPISY SŁUŻBOWE.

Postanowienia ogólne.

§ 1. Przepisy niniejsze regulują stosunek służbowy pracowników Państwowego Monopolu Spirytusowego — nazwanego w dalszym ciągu niniejszego rozporządzenia P. M. S. — z wyjątkiem:

a) Dyrektora i Zastępców Dyrektora P. M. S., którzy są urzędnikami w rozumieniu ustawy z dnia

17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164) oraz

b) robotników, w tej liczbie i dozorców robotników (przodowników).

Przepisy niniejsze nie mają zastosowania do pracowników kontraktowych, czasowych oraz dietarjuszów.

Stosunek służbowy pracowników P. M. S., podlegających niniejszemu rozporządzeniu, ma charakter publiczno-prawny.

§ 2. Pracownicy P. M. S., podlegający przepisom niniejszego rozporządzenia, dzielą się na 3 kategorie:

1) Do I kategorii należą:

- a) pracownicy biurowi, jako to: pracownicy referendarscy, rachunkowo-kasowi, kalkulatoryni, rysunkowi, kancelaryjni i t. p.;
- b) pracownicy administracyjni, jako to: kierownicy zakładów P. M. S., inżynierowie, technicy, zarządcy, intendenci, kontrolerzy, magazynierzy i t. p.;
- c) pracownicy techniczno-fabrykacyjni, używani do kierowania działalnością wytwórczą w zakładach P. M. S.;
- d) pracownicy działów sprzedaży od kierowników zakładów sprzedaży do sprzedawców sklepowych włącznie;
- e) inni pracownicy, pełniący funkcje analogiczne do wymienionych pod a), b), c) i d).

2) Do II kategorii należą:

- a) majstrowie,
- b) laboranci.

3) Do III kategorii należą: szoferzv. woźni i gońcy.

§ 3. Zawiazywanie i rozwiązywanie stosunku służbowego z pracownikami P. M. S. oraz wydawanie wszelkich innych decyzji w sprawach tego stosunku w zakresie unormowanym niniejszym rozporządzeniem, należy, o ile w poszczególnych postanowieniach nie powiedziano inaczej, do Dyrektora P. M. S.

§ 4. Kandydaci do służby w P. M. S. winni posiadać:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) nieskazitelną przeszłość,
- 3) kwalifikacje pod względem wykształcenia i przygotowania odpowiednio do zakresu czynności, jakie mają pełnić,
- 4) dobry stan zdrowia,
- 5) wiek określony w § 5.

Nie mogą być przyjęte do służby w P. M. S. osoby, przeciw którym toczy się postępowanie karne-sądowe lub upadłościowe, albo też postępowanie o pozbawienie ich własnowolności, oraz postę-

powanie dyscyplinarne, a to tak długo, dopóki trwa odnośne postępowanie.

§ 5. Kandydaci do służby w P. M. S. winni posiadać ukończony 18-ty rok życia.

Zasadniczo nie mogą być przyjmowane osoby, które przekroczyły 40-ty rok życia. Powyżej tego wieku mogą być przyjęte te osoby, których pozyskanie ze względu na specjalne kwalifikacje zawodowe, będzie dla P. M. S. szczególnie pożądane.

§ 6. Ubiegający się o przyjęcie do służby w P. M. S. winni wnieść podanie do Dyrekcji P.M.S.

Do podania należy dołączyć:

- 1) metrykę urodzenia,
- 2) dowód obywatelstwa polskiego,
- 3) dowód posiadanego wykształcenia (świadectwa studjów ogólnych i zawodowych),
- 4) świadectwa ewentualnej poprzedniej pracy,
- 5) dokumenty, stwierdzające stosunek do wojskowości,
- 6) dokładny życiorys,

oraz powołać się na referencje co najmniej 2-ch wiarogodnych osób.

Przed przyjęciem do służby kandydat zostaje poddany badaniu przez lekarza, wskazanego przez Dyrekcję P. M. S.

§ 7. Stosunek służbowy pracownika P. M. S. zawiązuje się przez mianowanie, z chwilą zgłoszenia się pracownika do służby.

W dekrete nominacyjnym należy wymienić stanowisko służbowe, grupę uposażenia, miejsce służby oraz termin wyznaczony do zgłoszenia się do służby.

Nominacje na stanowiska służbowe z uposażeniem I-ej i II-ej grupy będą nadawane przez Dyrektora P. M. S., po uzyskaniu zgody Ministra Skarbu.

§ 8. W razie niezgłoszenia się do służby w terminie w dekrete wyznaczonym, dekret nominacyjny się unieważnia, o ile kandydat w ciągu 14-tu dni od wyznaczonego terminu nie usprawiedliwi zwłoki.

Czas służby liczy się od dnia rzeczywistego objęcia służby.

§ 9. Pracownicy P. M. S. składają przy objęciu służby przysięgę służbową, według następującej roty:

„Przysięgam na powierzonym mi stanowisku spełniać swe obowiązki gorliwie i sumiennie, przestrzegać ściśle obowiązujących przepisów i wykonywać dokładnie polecenia swych przełożonych, zachować tajemnicę służbową, dbać o dobro instytucji oraz zachowywać się w służbie i poza służbą w sposób, odpowiadający godności instytucji i mego stanowiska”.

§ 10. Małżonkowie, krewni w linii prostej (wstępni i zstępni) lub przysposobieni, krewni w linii bocznej do trzeciego oraz powinowaci do drugiego stopnia włącznie, nie mogą pracować razem w jednym dziale pracy. Pracownicy, pozostający do siebie w wyżej wymienionym stosunku, nie mogą również jednocześnie pracować w działach kasowych i gospodarczych z jednej, a w działach rachuby i kontroli z drugiej strony, o ile pierwsze podlegają drugim pod względem rachunkowości lub kontroli.

§ 11. Pracownicy, którzy nie ukończyli jeszcze 5-ciu lat służby w P. M. S., w razie powołania do obowiązkowej służby wojskowej w wojsku stałym, zostają zwolnieni ze służby w P. M. S.

Pracownicy, którzy ukończyli 5 lat służby w P. M. S., otrzymują, w razie powołania do obowiązkowej służby wojskowej w wojsku stałym, bezpłatny urlop.

Pracownicy, powołani na perjodyczne ćwiczenia wojskowe, otrzymują na czas odbywania tych ćwiczeń płatny urlop.

Na wypadek powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, będą pracownicy P. M. S. traktowani pod względem uposażenia i trwania stosunku służbowego narówni ze stałymi funkcjonariuszami państwowymi.

Postanowienie ustępu 1 niniejszego paragrafu nie ma zastosowania do pracowników, którzy powołani zostali do odbywania pięciomiesięcznego okresu służby czynnej, stosownie do przepisów art. 60 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej w brzmieniu, nadanym w załączniku do obwieszczenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 8 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 458).

§ 12. Okres pierwszego roku służby uważa się u pracowników I-ej i II-ej kategorii (§ 2) za okres służby przygotowawczej, o ile Dyrektor P. M. S. nie zwolni pracownika od tej służby, względnie nie skróci okresu jej trwania. Okres ten może być przedłużony przez Dyrektora do lat 2.

Po odbyciu służby przygotowawczej pracownik zostanie poddany egzaminowi praktycznemu, którego zakres oraz sposób przeprowadzenia ustali Minister Skarbu w drodze oddzielnego zarządzenia.

§ 13. Dyrekcja P. M. S. prowadzi dla każdego pracownika wykaz stanu służby, do którego zapisuje się wszystkie istotne dane, dotyczące pracownika i przebiegu jego służby, w szczególności zaś dane, mające wpływ na przyznanie uposażenia, wymiar zaopatrzenia emerytalnego oraz pensji wdowej i sieroczej.

Pracownikowi przysługuje prawo przeglądania jego wykazu stanu służby.

Dyrektor P. M. S. ustali wzór wykazu stanu służby oraz sposób jego wypełniania i prowadzenia.

Pracownicy P. M. S. otrzymują legitymacje służbowe.

§ 14. Do wydawania opinii w sprawach osobowych pracowników P. M. S. powołana jest komisja kwalifikacyjna.

Do zakresu działania komisji kwalifikacyjnej należy w szczególności ustalanie corocznie dla użytku Dyrekcji P. M. S. ocen kwalifikacyjnych pracowników P. M. S. I-ej kategorii od najniższych grup uposażenia do IV-ej grupy uposażeniowej włącznie. Dyrektor P. M. S. może wprowadzić w miarę potrzeby także ustalanie ocen kwalifikacyjnych i innych kategorii pracowników P. M. S. Ustalane przez komisję oceny winny być komunikowane pracownikowi.

Jako oznaczenie ocen kwalifikacyjnych, ustala się oznaczenia: „bardzo dobrze”, „dobrze”, „dostatecznie”, „niedostatecznie”.

Przewodniczącego oraz członków komisji kwalifikacyjnej i ich zastępców mianuje Dyrektor P. M. S. z pośród pracowników P. M. S.

Komisja obraduje w składzie przewodniczącego oraz 4-ch członków względnie ich zastępców.

§ 15. Doręczenia decyzji (orzeczeń i zarządzeń) w sprawach, wynikłych z niniejszego rozporządzenia, są ważne i powodują bieg terminów, jeśli skutecznie je do rąk własnych pracownika.

Decyzje, od których służy pracownikowi prawo odwołania (§ 16), doręcza się za pokwitowaniem.

Jeżeli nie znane jest miejsce pobytu pracownika, który nie ustanowił pełnomocnika, lub też, gdy pracownik lub jego pełnomocnik odmawia przyjęcia pisma, zawierającego decyzję, wówczas obwieszcza się je przez wywieszenie w widocznym miejscu w zakładzie, do którego personelu pracownik należy. Doręczenie uważa się za dokonane, po upływie siedmiu dni od wywieszenia pisma.

Postanowienia niniejszego paragrafu nie odnoszą się do doręczeń w postępowaniu dyscyplinarnym, unormowanych § 86.

§ 16. Jeżeli rozporządzenie niniejsze inaczej nie postanawia, pracownik może od decyzji (orzeczeń i zarządzeń) w sprawach, wynikłych z niniejszego rozporządzenia, wnieść w porządku służbowym odwołanie na piśmie do Ministra Skarbu, którego orzeczenie jest w toku instancji ostateczne.

Odwołanie należy wnieść w terminie 14-dniowym, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

Bieg terminu rozpoczyna się z dniem następującym po dniu doręczenia decyzji. Niedziele i święta ustawowe nie wstrzymują ani rozpoczęcia ani biegu terminu. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub święto ustawowe, to za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy dzień powszedni.

Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo, zawierające odwołanie,

w urzędzie pocztowym lub telegraficznym Rzeczypospolitej.

W razie uchybienia terminu wniesienia odwołania zarówno instancją odwoławczą, jak i władza, od której decyzji odwołanie wniesiono, może przywrócić termin na prośbę pracownika, gdy udowodni on, że uchybienie terminu nastąpiło bez jego winy, z powodu przeszkód nie do przewyciężenia.

Prośbę o przywrócenie terminu może pracownik wnieść wraz z odwołaniem w terminie 7-dniowym od ustania przeszkody. Nieuwzględnienia takiej prośby nie można zaskarżyć.

Odwołanie nie ma mocy odraczającej, jeśli rozporządzenie niniejsze inaczej nie stanowi.

Obowiązki.

§ 17. Pracownik obowiązany jest spełniać swe obowiązki gorliwie i sumiennie oraz dbać o dobro instytucji.

Pracownik obowiązany jest zapoznać się dokładnie z obowiązującymi przepisami, potrzebnymi do spełniania poruczonych mu czynności i nie może się tłumaczyć ich niezajomością.

Pracownik odpowiedzialny jest za ściśle przestrzeganie obowiązujących przepisów oraz poleceń swych przełożonych i odpowiada za szkody, wynikłe z jego winy. O ile polecenie służbowe jest w przekonaniu pracownika niezgodne z obowiązującymi przepisami, lub przeciwne dobru instytucji, pracownik obowiązany jest spóstrzeżenie swoje wyjawiać przełożonemu, lecz w razie potwierdzenia, zlecenie to wykonać. W tym wypadku, o ile polecenie było ustne, może pracownik żądać potwierdzenia go na piśmie.

§ 18. Pracownik obowiązany jest zachować w ścisłej tajemnicy stosunki P. M. S. z jego klientami, a w szczególności sprawy, dotyczące się zawartych lub zawrzeć się mających przez P. M. S. umów kupna - sprzedaży nieruchomości, o dostawę surowców i materiałów pomocniczych oraz maszyn, nazwisk oferentów i dostawców P. M. S., treści ofert oraz należności dostawców. Pracownik obowiązany jest dalej zachować w ścisłej tajemnicy sprawy, dotyczące się sposobów i metod fabrykacji wyrobów monopolowych i ich opakowań, wydajności maszyn, wyniku ekspertyz, sprzedaży wyrobów P. M. S., spraw dyscyplinarnych pracowników P. M. S., operatów i danych statystycznych, dotyczących się działalności P. M. S.

Również nie wolno dozwalać osobom nieuprawnionym wglądu do ksiąg i aktów P. M. S.

Poza wyżej wymienionymi sprawami, pracownik obowiązany jest zachować w ścisłej tajemnicy wszelkie sprawy, o których powziął wiadomość przy wykonywaniu swych obowiązków służbowych, a które Dyrektor P. M. S. w drodze zarządzenia uzna za poufne.

Obowiązek zachowania tajemnicy służbowej trwa zarówno w czasie pełnienia służby, jak i po rozwiązaniu stosunku służbowego.

Bez zezwolenia Dyrekcyj P. M. S. nie wolno pracownikowi występować w charakterze rzeczoznawcy w sprawach, pozostających w bezpośrednim związku z jego zadaniami służbowymi, wyjąwszy wypadek, gdy opinii jego, jako rzeczoznawcy, żąda sąd.

Bez zezwolenia władzy przełożonej pracownikowi nie wolno ani wytaczać w prasie, ani rozgłaszać przez wystąpienia publiczne spraw, dotyczących instytucji.

§ 19. Pracownik powinien zachowywać się w stosunku do swych przełożonych z uszanowaniem, w stosunku zaś do innych pracowników oraz klientów P. M. S. z uprzejmością i taktem.

Poza służbą powinien pracownik zachowywać się w sposób, odpowiadający godności instytucji i swego stanowiska.

§ 20. Wszelkie prośby i zażalenia w sprawach, wynikających ze stosunku służbowego, pracownik powinien wnieść w drodze służbowej na ręce bezpośredniego przełożonego, który winien je, o ile sprawa nie należy do jego kompetencji, przedstawić bezzwłocznie władzy właściwej wraz ze swoją opinią.

Tylko w wypadkach, w których chodzi o zażalenie na przełożonego, może pracownik wnieść zażalenie bezpośrednio do wyższych przełożonych względnie Dyrektora P. M. S.

§ 21. Pracownik powinien obrać sobie miejsce zamieszkania w ten sposób, by mógł zadość czynić wszystkim obowiązkom służby, oraz ma wskazać władzy służbowej miejsce swego zamieszkania i donosić o każdej jego zmianie.

Pracownicy, którym zostały przydzielone mieszkania przez P. M. S. (§ 111), są obowiązani w mieszkaniach tych zamieszkiwać.

§ 22. Pracownikom I-ej i II-ej kategorii nie wolno żądać ani przyjmować darów w jakiegokolwiek postaci, ofiarowywanych w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych, bezpośrednio lub pośrednio im lub ich rodzinom oraz wogóle przysparzać sobie lub rodzinom jakiegokolwiek korzyści przez wyzyskiwanie swego stanowiska.

Pracownikom III-ej kategorii nie wolno żądać za spełnianie czynności służbowych jakiegokolwiek korzyści lub darów, jak również przez wyzyskiwanie swego stanowiska służbowego przysparzać lub starać się o przysporzenie sobie lub rodzinie jakiegokolwiek korzyści.

§ 23. Bez otrzymania zezwolenia władzy przełożonej może pracownik opuścić służbę tylko w wypadkach choroby lub innej nieprzewidzianej, nagłej i ważnej przeszkody. O takich wypadkach powinien natychmiast zawiadomić swego bezpośredniego przełożonego.

Władza może żądać od pracownika udowodnienia przeszkody w pełnieniu obowiązków służbowych, a w przypadku choroby, poddać go badaniu lekarza przez siebie wyznaczonego.

Usprawiedliwiona nieobecność na służbie nie pociąga za sobą w zasadzie ujemnych skutków służbowych, ani co do pobierania uposażenia, ani co do innych praw. O ile jednak nieobecność na służbie z powodu choroby trwa dłużej niż 6 miesięcy, można rozwiązać z pracownikiem stosunek służbowy bez wypowiedzenia, przy zastosowaniu przepisów, zawartych w części III-ej.

Przy obliczaniu 6-miesięcznego czasu trwania choroby, liczy się jako przerwy tylko te okresy czynnej służby, które wynoszą przynajmniej połowę czasu poprzedniej nieobecności z powodu choroby. O ile służba czynna trwa krócej, nie stanowi ona przerwy, a poszczególne okresy choroby liczy się razem.

§ 24. Pracownikowi nie wolno oddawać się poza służbą zajęciom, które przeszkadzają mu w ścisłym pełnieniu obowiązków służbowych, stoją w sprzeczności z temi obowiązkami lub uchybiają powadze instytucji. Pracownik powinien donieść władzy służbowej o każdym ubocznym zajęciu i zaniechać takich zajęć, które władza uzna za niedopuszczalne.

§ 25. Pracownik P. M. S. obowiązany jest o spostrzeżonych nadużyciach służbowych pracowników instytucji, bez względu na zajmowane przez nich stanowisko, donieść swemu bezpośredniemu przełożonemu, a gdyby nadużycia tego dopuścił się bezpośredni przełożony — Dyrektorowi P. M. S.

§ 26. Pracownik obowiązany jest przestrzegać ściśle ustanowionych godzin pracy.

Rozkład godzin pracy ustalają zarządzenia Dyrektora P. M. S.

O ile ważne względy służbowe tego wymagają, mogą być pracownicy powoływani do pracy również poza normalnymi godzinami pracy.

Prawa.

§ 27. Pracownicy otrzymują uposażenie według norm, ustalonych w części II niniejszego rozporządzenia.

Uposażenie pracowników ulega zajęciu administracyjnemu, tudzież zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu nie więcej, niż do wysokości 1/5 części summy uposażenia, przypadającego do wypłaty.

Tytułem wyjątku od powyższej zasady ogólnej uposażenie pracowników ulega zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu za alimenty do wysokości 2/5 uposażenia, przyczem pozostałe 3/5 wolne są od wszelkich zapowiedzeń i zajęć.

Przy zbiegu zapowiedzeń za alimenty i za inne należności lub długi, 1/5 część uposażenia staje się przedmiotem stosunkowego podziału zarówno na

alimenty, jak na inne należności lub długi, drugą zaś 1/5 część przekazuje się wyłącznie na zaspokojenie samych tylko alimentów, o ileby pierwsza 1/5 część na nie przy zbiegu innych wierzycieli nie wystarczała.

§ 28. Pracownicy mają prawo do odprawy, względnie zaopatrzenia emerytalnego, pozostałe zaś po nich wdowy i dzieci prawo do pensji wdowiej względnie sieroczej według zasad, określonych w części III niniejszego rozporządzenia.

Zaopatrzenia emerytalne oraz odprawy mogą ulec zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu tylko z tytułu alimentów, jako też zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu z tytułu należności Skarbu Państwa.

Wysokość zapowiedzeń i zajęć wynosi: dla alimentów 2/5 zaopatrzenia emerytalnego względnie odprawy, a dla należności Skarbu Państwa 1/5 zaopatrzenia emerytalnego, a 2/3 odprawy.

Pośmiertne nie ulega ani zapowiedzeniu, ani też zajęciu.

§ 29. W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie można przyznawać pracownikom bezprocentowe zaliczki na uposażenie w wysokości i według zasad, które określi Minister Skarbu.

§ 30. Pracownicy P. M. S. korzystają z pomocy lekarskiej dla siebie i rodziny, mieszkającej z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i pozostającej na ich utrzymaniu, wedle zasad, ustalonych przez Ministra Skarbu.

Za członków rodziny w rozumieniu powyższego postanowienia uważa się:

- a) żonę, względnie zupełnie niezdolnego do zarobkowania męża,
- b) dzieci ślubne i uprawnione, tudzież pasierby do ukończenia lat 18-tu.

§ 31. Pracownikom P. M. S. przysługuje prawo do korzystania z następujących urlopów wypoczynkowych:

- 1) pracownikom I-ej kategorii do 10-ciu lat służby przez 4, ponad 10 — 20 lat służby przez 5, ponad 20 lat służby przez 6 tygodni;
- 2) pracownikom II-ej kategorii do 20-u lat służby przez 4, ponad 20 lat służby przez 5 tygodni;
- 3) pracownikom III-ej kategorii do 10-ciu lat służby przez 2, ponad 10 — 20 lat służby przez 3, a wreszcie ponad lat 20 służby przez 4 tygodnie.

Do wymiaru urlopu wypoczynkowego można wliczyć wszystkie urlopy, udzielone pracownikowi w ciągu roku.

Urlopy wypoczynkowe mogą być z ważnych względów służbowych w każdym czasie *przerwane*, lub przeniesione na inny czas w obrębie tego samego, lub nawet następnego roku kalendarzowego. Pracownikowi, którego odwołano z urlopu, należy zwrócić kosztą podróży tam i z powrotem, spowod-

dowane przerwaniem urlopu według norm, ustalonych dla podróży służbowych.

§ 32. Pracownikowi może być udzielony poza urlopem wypoczynkowym, w wyjątkowych wypadkach, urlop dla załatwienia spraw osobistych, rodzinnych lub majątkowych.

Pracownik może otrzymać urlop dla poratowania zdrowia na podstawie świadectwa lekarza, wskazanego przez Dyрекcję P. M. S., względnie na podstawie odpowiedniego świadectwa lekarza urzędowego.

Gdy urlop na załatwienie spraw osobistych, rodzinnych lub majątkowych trwa dłużej niż miesiąc, urlop zaś dla poratowania zdrowia — dłużej niż 6 miesięcy, wstrzymuje się za dalszą część urlopu uposażenie i czasu tego urlopu nie zalicza się do czasu służby.

Przy obliczaniu 6-miesięcznego względnie 1-miesięcznego czasu trwania urlopu ma analogiczne zastosowanie postanowienie, zawarte w ust. 4 § 23.

§ 33. Pracownika można pociągnąć do odpowiedzialności materialnej za szkodę, wynikłą z jego winy dla P. M. S., z powodu jego czynności służbowych, co nie wyklucza odpowiedzialności porządkowej i dyscyplinarnej.

Jeśli winę za szkodę, wynikłą dla P. M. S., ponosi kilku pracowników, a wysokość szkody, wyrządzonej przez każdego z nich, nie da się określić, wówczas wszyscy odpowiadają solidarnie.

Orzeczenie o obowiązku zwrotu szkody i jej wysokości w postępowaniu administracyjnym wydaje władza przełożona po przeprowadzeniu dochodzenia.

W dochodzeniach należy przesłuchać pracownika, zbadać świadków, a w razie potrzeby biegłych, bez odbierania od nich przysięgi, oraz sprawdzić inne dowody, w szczególności zaś dowody z ksiąg, akt i dokumentów. Pracownik ma prawo zadawać pytania świadkom i biegłym, uczestniczyć w sprawdzaniu innych dowodów oraz przeglądać i sporządzać odpisy z akt dochodzenia.

Orzeczenie winno być uzasadnione i ma zawierać pouczenie o odwołaniu.

Od orzeczenia może pracownik wnieść odwołanie (§ 16) do naczelnej władzy P. M. S. (Ministra Skarbu), za pośrednictwem władzy przełożonej (orzekającej), w terminie miesięcznym od dnia następującego po dniu doręczenia orzeczenia.

Orzeczenie naczelnej władzy P. M. S. (Ministra Skarbu) jest ostateczne w postępowaniu administracyjnym, co nie wyklucza jednak możliwości skierowania sprawy na drogę sądową.

Odpowiedzialność służbowa.

§ 34. Pracowników, którzy naruszają obowiązki swego stanowiska przez czyn, zaniechanie lub zaniedbanie, pociąga się niezależnie od ich ewentualnej sądowej odpowiedzialności karnej lub cywilnej, do odpowiedzialności służbowej, według przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 35. Władza dyscyplinarna nad pracownikami P. M. S. należy do wyższej komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S., komisji dyscyplinarnej P. M. S. oraz Dyrektora P. M. S.

§ 36. Wyższa komisja dyscyplinarna i komisja dyscyplinarna P. M. S. składają się każda z przewodniczącego, jego zastępców i potrzebnej ilości członków, mianowanych na 3 lata. Przewodniczącego, zastępców i członków wyższej komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S. mianuje Minister Skarbu z pośród urzędników Ministerstwa Skarbu i pracowników P. M. S., zaś przewodniczącego, zastępców i członków komisji dyscyplinarnej P. M. S. — na wniosek Dyrektora P. M. S. — z pośród pracowników P. M. S.

§ 37. Naruszenia obowiązków służbowych, szkodzące interesom i dobru instytucji, lub uchylające jej powadze, stanowią występki służbowe, zaś wszelkie inne naruszenia obowiązków służbowych, nieposiadające tych cech, stanowią przekroczenia służbowe.

§ 38. Za naruszenie obowiązków służbowych, będące występkiem służbowym, nakłada się następujące kary dyscyplinarne:

- 1) nagana,
- 2) odliczenie lat służby od roku do lat trzech,
- 3) obniżenie grupy uposażenia o jedną lub dwie z ewentualnem przeniesieniem na niższe stanowisko,
- 4) wydalenie ze służby ze zmniejszeniem zaopatrzenia emerytalnego względnie odprawy do 50%,
- 5) wydalenie ze służby z pozbawieniem zaopatrzenia emerytalnego względnie odprawy.

§ 39. Za naruszenie obowiązków służbowych, będące przekroczeniem służbowym, nakłada się kary porządkowe:

- a) upomnienia,
- b) karę pieniężną do wysokości 25% jednomiesięcznego uposażenia.

§ 40. Wymierzanie kar porządkowych (§ 39) należy do Dyrektora P. M. S., wymierzanie zaś kar dyscyplinarnych, wymienionych w § 38 i w § 46 — do komisji dyscyplinarnej P. M. S.

Dyrektor P. M. S. może przekazać kierownikom podległych Dyrekcji P. M. S. zakładów, o ile chodzi o pracowników tych zakładów, prawo do wymierzania kar za przekroczenia służbowe (§ 39). Od orzeczeń za przekroczenia służbowe, nakładających karę z § 39, a wydanych ewentualnie przez kierowników zakładów służby pracownikom odwołanie do Dyrektora P. M. S. Odwołanie winno być wniesione w ciągu dni 14.

Od orzeczeń, wymierzających kary z § 39 oraz z § 38 punkt 1, 2 i 3, wydanych wedle właściwości przez Dyrektora P. M. S. względnie komisję dyscyplinarną P. M. S. niema odwołania.

§ 41. Przed nałożeniem kary należy dać obwinionemu możliwość usprawiedliwienia się. O nałożonej karze za przekroczenia służbowe należy pracownika zawiadomić na piśmie z podaniem motywów.

Kary nałożone za występki służbowe wpisuje się do wykazu stanu służby.

§ 42. Przy karze odliczenia lat służby okres ten pracownikowi odlicza się przy wymiarze szczebla.

W razie obniżenia grupy uposażenia otrzymuje pracownik w niższej grupie uposażenia najniższy jej szczebel.

§ 43. Członkom rodziny pracownika, którego zwolniono z pozbawieniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego (§ 38 p. 5), Dyrektor P. M. S. może w razie okoliczności, zasługujących na szczególne uwzględnienie, przyznać odpowiedni stały zasiłek na utrzymanie, który jednak nie może przewyższać normalnej ich pensji wdowiej lub sierocej.

Zasiłek taki przyznać można już z chwilą wstrzymania wypłaty uposażenia pracownikowi zwolnionemu.

Do powyższego zasiłku mają zastosowanie postanowienia części III-iej niniejszego rozporządzenia, dotyczące utraty prawa do pensji wdowiej lub sierocej.

§ 44. Jeżeli naruszenie obowiązków służbowych ma cechę czynu karygodnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, Dyrekcja P. M. S. wnosi doniesienie karne do właściwej władzy sądowej.

§ 45. Pracownik, skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego, zostaje wydalony ze służby z pozbawieniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego względnie odprawy, o ile skazanie pociąga za sobą utratę zdolności do piastowania urzędu publicznego.

§ 46. Emeryci P. M. S. podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za występki służbowe, popełnione w czasie służby czynnej.

O ile chodzi o naruszenie tajemnicy służbowej, odpowiadają również w wypadku dopuszczenia się go po zwolnieniu ze służby.

Na emerytów nakłada się następujące kary:

- 1) czasowe lub stałe zmniejszenie zaopatrzenia emerytalnego, najwyżej o 25%;
- 2) w razie szczególnie obciążających okoliczności — pozbawienie prawa do zaopatrzenia emerytalnego.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia, dotyczące odpowiedzialności służbowej pracowników P. M. S., oraz postępowania dyscyplinarnego przeciw tymże pracownikom, z powodu występków służbowych, mają zastosowanie także do emerytów P. M. S.

§ 47. Gdy przeciwko pracownikowi wdrożono postępowanie sądowo-karne, lub dochodzenie z powodu obwinienia go o występki służbowe, Dyrektor P. M. S. może w każdej chwili zawiesić go w pełnie-

niu czynności służbowych, o ile ze względu na rodzaj i doniosłość popełnionego przestępstwa lub występkę, wskazane jest natychmiastowe usunięcie pracownika od wykonywania obowiązków służbowych.

Pracownika zakładu P. M. S. może zawiesić tymczasowo w pełnieniu czynności służbowych również kierownik zakładu, jeżeli ze względu na rodzaj występkę konieczne jest natychmiastowe usunięcie pracownika od wykonywania obowiązków służbowych.

Przeciw takiemu zarządzeniu może pracownik w przeciągu dni 8, licząc od dnia następującego po dniu zawiadomienia o zawieszeniu, wnieść odwołanie do Dyrektora P. M. S.

W analogicznych wypadkach służy prawo do tymczasowego zawieszenia w służbie również urzędnikowi, któremu powierzono przeprowadzenie inspekcji względnie dochodzenia, zarządzone jednak w ten sposób tymczasowe zawieszenie może znieść władza przełożona nad urzędnikiem, przeprowadzającym inspekcję.

Zawieszenie w służbie przez Dyrektora P. M. S. nie podlega zaskarżeniu.

O ile względem pracownika zarządzono karny areszt sądowy, śledczy (prewencyjny), należy pracownika natychmiast zawiesić w pełnieniu służby.

§ 48. Zawieszenie pracownika w pełnieniu służby kończy się po uprawomocnieniu się wydanego przez właściwą władzę dyscyplinarną (§ 35) orzeczenia o winie i karze nałożonej na pracownika.

Dyrektor P. M. S. może jednak w razie stwierdzenia, że przyczyny, które spowodowały zawieszenie, odpadły wcześniej, uchylić zawieszenie bezwzględnie, po ustaniu tych przyczyn.

Na czas trwania zawieszenia może Dyrektor P. M. S. ograniczyć uposażenie pracownika do połowy.

§ 49. Jeżeli pracownik został skazany na karę, wymienioną w punktach 4 i 5 § 38, czasu zawieszenia w służbie nie zalicza się do czasu służby, jak również nie wypłaca się pracownikowi części uposażenia, wstrzymanej przez czas zawieszenia. W przeciwnym razie czas zawieszenia liczy się do czasu służby czynnej, a oprócz tego należy wypłacić część uposażenia, wstrzymaną przez czas zawieszenia.

§ 50. W razie śmierci obwinionego, postępowanie dyscyplinarne, bez względu na stadium, w którym się znajduje, podlega umorzeniu, może być jednak przeprowadzone na żądanie ustawowych spadkobierców zmarłego.

§ 51. Członkowie komisji dyscyplinarnej są w wykonywaniu swoich funkcji samodzielni i niezależni.

Komisje dyscyplinarne obradują i orzekają w kompletach, złożonych z przewodniczącego lub jego zastępcy i 4-ch członków. Przewodniczący i przynajmniej jeden członek kompletu muszą posiadać, w miarę możliwości, wykształcenie prawnicze.

W kompletach dyscyplinarnych zapadają uchwały bezwzględna większością głosów. Przewodniczący głosuje na ostatku.

Komisje dyscyplinarne otrzymują potrzebne przedmioty i pomoc kancelaryjną od tych władz, przy których są czynne. Władze te wyznaczają również protokółantów do rozpraw dyscyplinarnych z pośród podległych im urzędników względnie pracowników.

Postępowanie dyscyplinarne.

§ 52. Całe postępowanie dyscyplinarne powinno być otoczone jaknajściślejszą tajemnicą.

Szczegółów z postępowania dyscyplinarnego nie wolno podawać do publicznej wiadomości względnie ogłaszać.

Uchwały i orzeczenia komisji dyscyplinarnej można ogłaszać jedynie za zezwoleniem Dyrekcji P. M. S.

§ 53. Wdrożenie postępowania dyscyplinarnego przeciwko pracownikowi P. M. S. następuje na podstawie doniesienia dyscyplinarnego, skierowanego przez Dyrekcję P. M. S. do komisji dyscyplinarnej.

Doniesienie dyscyplinarne powinno zawierać dokładne wskazanie faktów, w których władza dopatruje się naruszenia obowiązków służbowych.

§ 54. Komisja dyscyplinarna, po odebraniu doniesienia i po zasięgnięciu zdania rzecznika, bez udziału stron orzeka, czy sprawa wymaga wdrożenia śledztwa dyscyplinarnego, czy też nie; o ile przytem komisja dyscyplinarna uzna, że w danym wypadku zachodzi jedynie wykroczenie służbowe, może równocześnie nałożyć karę z § 39. Przed rozstrzygnięciem można zarządzić przeprowadzenie lub uzupełnienie dochodzeń wstępnych, za pośrednictwem Dyrekcji P. M. S.

§ 55. Komisja dyscyplinarna może, za zgodą rzecznika dyscyplinarnego, zamiast uchwały o wdrożeniu śledztwa, powziąć uchwałę o przekazaniu sprawy bezpośrednio do rozprawy dyscyplinarnej.

§ 56. Obwinionemu pracownikowi należy za pośrednictwem Dyrekcji P. M. S. doręczyć uchwałę o wdrożeniu śledztwa dyscyplinarnego.

§ 57. Jeżeli naruszenie obowiązków służbowych ma cechy czynu karnego, zagrożonego powszechnymi ustawami karnymi, komisja dyscyplinarna czyni doniesienie karne, o ile tego nie uczyniła już Dyrekcja P. M. S. względnie kierownik zakładu.

Aż do ostatecznego zakończenia postępowania sądowo-karnego, postępowanie dyscyplinarne może być uchwałą komisji zawieszona.

§ 58. O ile zapadła uchwała o wdrożeniu śledztwa dyscyplinarnego, komisja dyscyplinarna zwraca się do Dyrekcji P. M. S. o wyznaczenie jednego lub więcej pracowników do przeprowadzenia śledztwa.

§ 59. Prowadzący śledztwo nie może zasiadać w komplecie orzekającym, lub być powołanym do innej czynności w postępowaniu dyscyplinarnym.

§ 60. Prowadzący śledztwo przesłuchuje świadków, a w razie potrzeby znawców, nie odbierając od nich przysięgi i bada wszystkie okoliczności, potrzebne do wyjaśnienia sprawy, jako też środki dowodowe.

Po ukończeniu śledztwa, prowadzący je przesyła akta rzecznikowi dyscyplinarnemu, który po sformułowaniu ostatecznym punktów obwinienia, kieruje akta wraz ze swemi wnioskami do komisji dyscyplinarnej.

§ 61. Prowadzący śledztwo winien dać obwinionemu sposobność wypowiedzenia się co do wszystkich punktów obwinienia, jak również co do wyniku śledztwa; natomiast na przeglądanie akt śledczych tak obwinionemu, jak i ewentualnie jego obrońcy, zezwala tylko o tyle, o ile uzna to za nieszkodliwe dla celów śledztwa. Odmowa lub fizyczna niemocność współudziału ze strony obwinionego nie wstrzymuje postępowania śledczego.

§ 62. Rzecznik dyscyplinarny może postawić wniosek o uzupełnienie śledztwa, jak również wnieść nowe punkty obwinienia. Obwinionemu również służy prawo do postawienia wniosku o przeprowadzenie pewnych określonych dochodzeń.

O ile prowadzący śledztwo nie przychylił się do wniosku o uzupełnienie śledztwa — przedstawia sprawę do decyzji komisji dyscyplinarnej, której uchwała w tym wypadku nie podlega odrębnemu zaskarżeniu.

§ 63. Komisja dyscyplinarna po otrzymaniu od rzecznika dyscyplinarnego aktów śledztwa dyscyplinarnego, uchwała bez udziału stron albo przekazanie sprawy do rozprawy dyscyplinarnej, albo umorzenie postępowania dyscyplinarnego. W tym drugim wypadku komisja dyscyplinarna może również powziąć uchwałę o nałożeniu kary w myśl § 39.

W uchwale przekazującej przytoczyć należy dokładnie punkty obwinienia oraz wskazać zarządzenia, które komisja dyscyplinarna wydaje, celem przygotowania ustnej rozprawy.

§ 64. Do rozprawy dyscyplinarnej wzywa się obwinionego z równoczesnym doręczeniem uchwały przekazującej i udzieleniem listy członków kompletu orzekającego.

Obwiniony pracownik ma prawo w ciągu dni 8 po doręczeniu listy członków kompletu orzekającego, wyłączyć z niej 2 osoby, bez podania powodu.

§ 65. Po doręczeniu uchwały przekazującej, obwiniony lub jego obrońca ma prawo przeglądać akta sprawy, z wyjątkiem protokołu obrad i sporządzić z akt potrzebne odpisy. Prócz tego zarówno obwiniony, jak i rzecznik dyscyplinarny mogą w ciągu 8 dni po doręczeniu im uchwały stawiać dalsze wnioski, które rozstrzyga komisja dyscyplinarna. Decyzje takie nie podlegają odrębnemu zaskarżeniu.

Odpis uchwały przekazującej sprawę do rozprawy dyscyplinarnej, zarówno jak i uchwały o umorzeniu postępowania — w obu wypadkach z uzasad-

nieniem — doręcza się w drodze służbowej obwinionemu pracownikowi oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu.

§ 66. Dzień rozprawy dyscyplinarnej wyznacza przewodniczący komisji dyscyplinarnej, wzywając do stawienia się na ten termin obwinionego oraz rzecznika dyscyplinarnego.

O ile ustanowiono obrońcę, wzywa się go również do rozprawy.

Komisja dyscyplinarna może zarządzić, by obwiniony stawiał się na rozprawie dyscyplinarnej osobiście z zastrzeżeniem, że w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa, obrońca jego nie będzie dopuszczony do udziału w sprawie, a rozprawa ustna będzie przeprowadzona i orzeczenie wydane zaocznie.

§ 67. Komisja dyscyplinarna może wzywać do rozprawy dyscyplinarnej także świadków i znawców.

§ 68. Rozprawa dyscyplinarna odbywa się wyłącznie przy udziale osób, niniejszem rozporządzeniem uprawnionych do udziału w sprawie.

§ 69. Rozprawą kieruje przewodniczący, który przestrzega porządku wyjaśnień, replik i uwag oraz czuwa nad formalnym i rzeczowym biegiem postępowania.

§ 70. Rozprawę dyscyplinarną rozpoczyna się odczytaniem uchwały przekazującej, potem następuje przesłuchanie obwinionego, wezwanie świadków i znawców oraz w miarę potrzeby odczytanie protokołu dochodzeń wstępnych i śledztwa, jak również innych ważniejszych dla sprawy akt i dokumentów. Obwinionemu i rzecznikowi dyscyplinarnemu służy prawo wypowiedzenia się co do poszczególnych środków dowodowych i odwodowych oraz stawiania pytań świadkom i znawcom, za zezwoleniem przewodniczącego.

§ 71. Po zamknięciu postępowania dowodowego, następują wywody i wnioski rzecznika dyscyplinarnego, tudzież obwinionego i jego obrońcy. Stronie obwinionej w każdym wypadku służy ostatni głos.

§ 72. Komisja dyscyplinarna może przy rozstrzygnięciu sprawy opierać się tylko na tych faktach i okolicznościach, które ujawniono na rozprawie dyscyplinarnej i na ich podstawie wydaje orzeczenie według swego przekonania.

§ 73. Komisja dyscyplinarna wydaje orzeczenie, w którym albo uwalnia pracownika od zarzuczonego mu naruszenia obowiązków, albo uznaje go winnym; w tym ostatnim wypadku komisja dyscyplinarna nakłada karę dyscyplinarną lub porządkową.

§ 74. Narada i głosowanie kompletu orzekającego przy rozstrzygnięciu sprawy są tajne. Sentencję (tenor) orzeczenia sporządza się na piśmie, które podpisują przewodniczący i członkowie kompletu. Sentencję tę ogłasza stronom przewodniczący zaraz po naradzie i głosowaniu. Odpis orzeczenia, które

powinno być przygotowane w ciągu 8 dni po ogłoszeniu sentencji, doręcza się rzecznikowi dyscyplinarnemu i obwinionemu.

Orzeczenie powinno zawierać:

- 1) dzień wydania orzeczenia,
- 2) wymienienie komisji dyscyplinarnej oraz kompletu orzekającego, protokółanta i rzecznika dyscyplinarnego,
- 3) imię i nazwisko oraz stanowisko i siedzibę urzędową obwinionego,
- 4) przedmiot obwinienia,
- 5) uzasadnienie orzeczenia,
- 6) sentencję orzeczenia.

§ 75. Z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej sporządza się protokół, w którym zapisać należy datę, miejsce rozprawy, nazwiska członków kompletu orzekającego oraz protokółanta, stron i ich zastępców, w końcu dokładnie streścić przebieg rozprawy.

Protokół podpisują przewodniczący kompletu orzekającego i protokółant.

§ 76. Od orzeczeń komisji dyscyplinarnej P. M. S., a nakładających kary wymienione w punktach 4 i 5 § 33, może zarówno obwiniony, jak i rzecznik dyscyplinarny odwołać się do wyższej komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S., z powodu orzeczenia o winie i karze i z powodu niezastosowania formalności, ustalającej winę i karę. Odwołanie odracza wykonanie orzeczenia.

§ 77. Odwołanie wnieść należy w ciągu 8 dni po dniu doręczenia odpisu orzeczenia na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej P. M. S., który przesyła je wraz z właściwymi aktami do wyższej komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S.

§ 78. Wyższa komisja dyscyplinarna przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S. rozstrzyga bez udziału stron w wypadkach:

- 1) gdy odwołanie jest niedopuszczalne, opóźnione lub wniesione przez osobę nieuprawnioną,
- 2) gdy uzna za potrzebne uzupełnienie śledztwa.

W pierwszym wypadku wyższa komisja dyscyplinarna odrzuca odwołanie, a w drugim przesyła sprawę komisji dyscyplinarnej P. M. S., celem przeprowadzenia uzupełnień śledztwa.

We wszystkich innych wypadkach wyższa komisja dyscyplinarna przeprowadza rozprawę dyscyplinarną i wydaje orzeczenie, stosując analogicznie postanowienia o rozprawie dyscyplinarnej i orzekaniu w komisji dyscyplinarnej P. M. S.

§ 79. Orzeczenia komisji dyscyplinarnej P. M. S. nie zaskarżone w terminie przepisany stają się prawomocne z upływem tego terminu, orzeczenia zaś wyższej komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S. — niezwłocznie po ich ogłoszeniu.

§ 80. Prawomocne orzeczenia dyscyplinarne podlegają wykonaniu przez Dyrektora P. M. S.; w tym celu przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła Dyrektorowi P. M. S. odpis orzeczenia dyscyplinarного, stwierdzając prawomocność orzeczenia.

Kary dyscyplinarne zapisuje się do wykazu stanu służby, a odpis orzeczenia dyscyplinarного dołącza się do akt osobowych.

§ 81. Na żądanie pracownika, skazanego na karę dyscyplinarną, lub na żądanie jego ustawowych spadkobierców, można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, o ile osoby te przedstawią takie nowe fakty, lub środki dowodowe, nieznanе w poprzednim postępowaniu, które same przez się lub w związku z faktami poprzednio ustalonymi lub z dowodami poprzednio zebranymi, mogą spowodować uwolnienie od zarzutu lub nałożenie kary porządkowej, albo zamiast wydalenia łagodniejszej kary dyscyplinarnej.

§ 82. Żądanie wznowienia postępowania wnieść należy do komisji dyscyplinarnej P. M. S.

Komisja ta rozstrzyga bez udziału stron o dopuszczalności wznowienia.

§ 83. Dopuszczenie wznowienia postępowania wstrzymuje wykonanie kary. Komisja dyscyplinarna P. M. S. zarządza w razie potrzeby uzupełnienie lub przeprowadzenie nowego śledztwa, poczem przekazuje sprawę do rozprawy dyscyplinarnej.

§ 84. Jeżeli pracownika, na którego korzyść dozwolono wznowienie postępowania dyscyplinarного, uznano winnym ponownie, nie można orzec kary surowszej od nałożonej w poprzednim postępowaniu.

Przy wymiarze kary należy uwzględnić karę już poniesioną.

§ 85. O ile po wznowieniu postępowania dyscyplinarного uniewinniono pracownika pierwotnie skazanego na karę dyscyplinarną, albo nałożono na niego łagodniejszą karę dyscyplinarną, lub karę porządkową, Dyrekcja P. M. S. obowiązana jest zwrócić mu lub w razie jego śmierci, członkom jego rodziny, uprawnionym do zaopatrzenia wdowiego lub sierocęgo, to, co pracownik lub wymienieni członkowie rodziny, wskutek poprzedniego skazania stracili z dochodów służbowych lub zaopatrzenia.

§ 86. Wszelkie doręczenia, które następują w postępowaniu dyscyplinarnem, są ważne i powodują bieg terminów, jeżeli uskuteczniło je do rąk własnych obwinionego, jego obrońcy, względnie rzecznika dyscyplinarного lub jego zastępcy.

O ile miejsce pobytu obwinionego jest nieznanе, a nie ustanowił on obrońcy, to za faktyczne doręczenie uważa się doręczenie do rąk obrońcy ustanowionego z urzędu.

§ 87. W razie spóźnienia terminu do wniesienia zażalenia lub skargi wyższa komisja dyscyplinarna może na prośbę obwinionego zezwolić na przywrócenie terminu, o ile obwiniony wykaże, że niezależnie od jego woli i winy okoliczności nie pozwoliły mu dotrzymać terminu.

Prośbę o przywrócenie terminu z równoczesnym złożeniem zażalenia lub skargi wnieść należy do komisji dyscyplinarnej P. M. S., która przesyła ją z wnioskiem rzecznika dyscyplinarного do wyższej komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S.

Wyższa komisja dyscyplinarna, zezwoliwszy na przywrócenie terminu, może zaraz wydać orzeczenie merytoryczne.

§ 88. W celu strzeżenia dobra służby, naruszonego przez uchybienie obowiązkom służbowym, ustanawia się przy każdej komisji dyscyplinarnej rzecznika dyscyplinarного z grona pracowników P. M. S., względnie urzędników Ministerstwa Skarbu z odpowiednią liczbą zastępców.

Rzecznika dyscyplinarного i jego zastępców przy komisji dyscyplinarnej P. M. S. mianuje Minister Skarbu z pośród pracowników P. M. S. na wniosek Dyrektora P. M. S., zaś rzecznika dyscyplinarного i jego zastępców przy wyższej komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie Skarbu dla pracowników P. M. S. — z pośród urzędników Ministerstwa Skarbu i pracowników P. M. S.

Obowiązkiem rzecznika dyscyplinarного jest przy przeprowadzaniu postępowania dyscyplinarного stać na straży dobra służby, ścisłego wykonywania obowiązków służbowych przez pracowników P. M. S. oraz godności i powagi stanowiska.

Komisja dyscyplinarna przedsięwzię każdą uchwałę nie inaczej, jak po wysłuchaniu zdania rzecznika dyscyplinarного; przy naradach i głosowaniu kompletu orzekającego rzecznik nie może być obecny.

§ 89. Rzecznicy komisji dyscyplinarных, działając w ścisłej zależności od swych władz przełożonych, mają obowiązek:

- a) uczestniczenia we wszystkich posiedzeniach komisji dyscyplinarnej;
- b) stawiania w razie potrzeby wniosków o wezwanie świadków; komisja nie może odmówić takiemu żądaniu;
- c) donoszenia władzy przełożonej o wszystkich wypadkach wykroczeń służbowych, które doszły do ich wiadomości w toku postępowania dyscyplinarного;
- d) udziału w śledztwie dyscyplinarnem przez wgląd w akta w toku śledztwa i stawianie wobec prowadzącego śledztwo odpowiednich wniosków;
- e) na zlecenie Dyrekcji P. M. S. branie udziału w dochodzeniu wstępnem z prawami, przewidzianymi wyżej w punkcie d).

§ 90. Pracownikowi, pociągniętemu do odpowiedzialności dyscyplinarnej, wolno przybrać sobie

w postępowaniu dyscyplinarnym obrońcą z pośród pracowników P. M. S.

Na prośbę obwinionego może mu być przydany zamiast obrońcy z wyboru obrońca z urzędu, którego wyznacza Dyrekcja P. M. S. z grona pracowników P. M. S.

Pracownikowi P. M. S. nie wolno nie podjąć się obrony, jeżeli został ustanowiony obrońcą z urzędu.

Ani w wypadku dobrowolnego przyjęcia obrony, ani w razie ustanowienia go obrońcą z urzędu, pracownik nie może za to przyjmować wynagrodzenia. Koszty istotnie poniesione przez obrońcę w interesie obrony zwraca Dyrekcja P. M. S.

W razie sporu o wysokość tych kosztów, decyduje ostatecznie właściwa komisja dyscyplinarna.

Pracownikowi, spełniającemu zadanie obrońcy, Dyrekcja P. M. S. udzieli urlopu nieodzownie potrzebnego do spełniania tych czynności.

§ 91. Obrońca ma obowiązek przytoczyć w obronie wszystkie okoliczności, które uważa w tym celu za konieczne i przydatne i zastosować przewidziane w rozporządzeniu niniejszym środki obrony. Jest on obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie poufne informacje, udzielone mu z tytułu obrony.

§ 92. Członków komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć od udziału w sprawie w wypadkach i na zasadach, przewidzianych w ustawie postępowania karnego przy wyłączeniu sędziów i prokuratorów.

Zmiany i rozwiązanie stosunku służbowego.

§ 93. Pracownik może być przeniesiony ze względów służbowych do innego zakładu w tej samej lub innej miejscowości.

Przeniesienia z urzędu mogą być dokonywane tylko w obrębie tej samej kategorii stanowisk (§ 2) i na stanowiska nie niższej od posiadanej już przez pracownika grupy uposażenia.

Za zgodą pracownika, wyrażoną na piśmie, może on być przeniesiony i na stanowisko niższej grupy uposażenia.

Przy przeniesieniach z urzędu należą się pracownikowi koszty przesiedlenia według norm, ustalonych w części II niniejszego rozporządzenia.

Przy przeniesieniach na prośbę pracownika przyznanie w całości lub w części kosztów przesiedlenia zależy od uznania Dyrektora P. M. S.

Dyrektor P. M. S. względnie kierownik zakładu P. M. S. w związku z przesiedleniem pracownika zwolni go na czas odpowiedni od pełnienia służby, uwzględniając przytem jego warunki osobiste i rodzinne.

§ 94. Stosunek służbowy między pracownikiem a P. M. S. rozwiązuje się na skutek:

- 1) wypowiedzenia stosunku służbowego przez Dyrekcję P. M. S.,
- 2) wypowiedzenia stosunku służbowego przez pracownika,

- 3) zwolnienia ze służby w drodze dyscyplinarnej,
- 4) śmierci pracownika,
- 5) w wypadkach, przewidzianych w § 11 ustęp 1 i w § 45.

§ 95. Dyrektorowi P. M. S. przysługuje prawo wypowiedzenia pracownikowi stosunku służbowego w każdym czasie z następującymi terminami wypowiedzenia:

a) w stosunku do pracowników I-ej i II-ej kategorii:

- 1) jeden miesiąc dla pracowników, odbywających służbę przygotowawczą,
- 2) trzy miesiące dla wszystkich innych pracowników;

b) w stosunku do pracowników III-ej kategorii:

- 1) dwa tygodnie dla pracowników, mających mniej niż rok służby w P. M. S.,
- 2) miesiąc dla pracowników powyżej jednego roku służby.

Terminy miesięczne wypowiedzenia winny odpowiadać miesiącom kalendarzowym.

Pracownik, któremu Dyrekcja P. M. S. wypowiedziała stosunek służbowy otrzymuje uposażenie do końca miesiąca, w którym następuje rozwiązanie stosunku służbowego.

Pracownik zwolniony otrzymuje odprawę względnie zaopatrzenie emerytalne według zasad, ustalonych w części III niniejszego rozporządzenia.

§ 96. W wypadku zwolnienia pracownika w drodze wypowiedzenia (§ 95), może być pracownik bezzwłocznie usunięty ze służby za zapłatą przypadającego mu za czasokres wypowiedzenia uposażenia. Za podstawę do obliczenia tej należności należy wziąć ostatnio pobierane uposażenie służbowe pracownika.

W wypadku wydalenia pracownika ze służby w drodze dyscyplinarnej, otrzymuje wydalony uposażenie do końca miesiąca, w którym został wydalony.

§ 97. Pracownicy P. M. S. I-ej i II-ej kategorii mogą każdego czasu wypowiedzieć stosunek służbowy na 3 miesiące naprzód, a w ciągu pierwszego roku służby na 1 miesiąc naprzód, pracownicy III-ej kategorii — na 1 miesiąc naprzód, a w ciągu pierwszego roku służby — na 2 tygodnie naprzód.

Terminy miesięczne wypowiedzenia powinny odpowiadać miesiącom kalendarzowym.

Dyrektor P. M. S. może na prośbę pracownika, o ile względy służbowe na to pozwalają, odstąpić od wyżej wymienionego terminu wypowiedzenia.

Dyrektor P. M. S. może nie przyjąć wypowiedzenia, jeżeli pracownik pozostaje w śledztwie karnym lub wdrożono przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne.

Pracownik zwolniony na własną prośbę przestaje pobierać uposażenie i ewentualne inne świadczenia z końcem miesiąca, w którym rozwiązano stosunek służbowy.

Przez dobrowolne wystąpienie ze służby pracownik i jego rodzina tracą wszelkie prawa, wynikające ze stosunku służbowego.

W razie ponownego jednak przyjęcia do służby w P. M. S. pracownikowi zalicza się lata poprzedniej służby pod warunkiem wpłacenia podjętych ewentualnie w myśl § 138 wkładek emerytalnych.

Rezygnujący ze służby pracownik nie traci praw do emerytury, jeżeli w chwili wystąpienia odpowiada warunkom § 120 ustęp b) niniejszego rozporządzenia.

§ 98. W razie śmierci pracownika znajdują zastosowanie do wdowy i sierot po nim pozostałych przepisy części III niniejszego rozporządzenia.

Uposażenie należy się do końca miesiąca, w którym śmierć nastąpiła.

§ 99. Pracownicy winni przed zwolnieniem oddać swe czynności w należyтым porządku osobie, wskazanej przez władzę służbową, zwrócić pobrane zaliczki oraz legitymację i inne dokumenty, służące do wykonywania uprawnień służbowych.

Dopiero po zupełnem uregulowaniu tych spraw może pracownik otrzymać odprawę względnie zaopatrzenie emerytalne oraz odpis wykazu stanu służby.

§ 100. Samowolne porzucenie służby przez pracownika pociąga za sobą wydalenie go ze służby bez postępowania dyscyplinarnego z utratą wszelkich praw, wynikających ze stosunku służbowego. Od decyzji Dyrektora P. M. S., uznającej porzucenie służby za samowolne opuszczenie służby, przysługuje pracownikowi odwołanie do Ministra Skarbu w ciągu 14 dni, licząc od dnia następnego po zawiadomieniu o decyzji. Pracownik winien zwrócić na przód wypłacone uposażenie, sięgające poza dzień porzucenia służby, jako też dopełnić wobec P. M. S. wszystkich obowiązków, przewidzianych na wypadek rozwiązania stosunku służbowego.

§ 101. Przyjęcie do służby unieważnia się, jeżeli się okaże, że pracownik został przyjęty do służby na podstawie dokumentów fałszywych lub nieważnych, albo jeżeli wyjdą na jaw okoliczności, niedopuszczające w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia przyjęcia do służby.

Unieważnienie powoduje utratę wszelkich praw zarówno dla pracownika, jak i jego rodziny.

Cz ę ś ć II.

PRZEPISY UPOSAŻENIOWE.

§ 102. Ustanawia się dla pracowników P. M. S. 14 grup uposażenia, w każdej zaś grupie pewną liczbę szczebli.

§ 103. Wysokość uposażenia miesięcznego, oznaczona w złotych, ustalona jest w następującej tabeli:

Grupa uposażenia	Szczelble uposażenia		
	A	B	C
I	1.450.—	1.525.—	1.600.—
II	1.175.—	1.235.—	1.295.—
III	950.—	1.000.—	1.050.—
IV	810.—	855.—	900.—
V	675.—	715.—	755.—
VI	575.—	610.—	645.—
VII	490.—	520.—	550.—
VIII	420.—	440.—	460.—
IX	350.—	370.—	390.—
X	300.—	315.—	330.—
XI	270.—	280.—	290.—
XII	225.—	235.—	245.—
XIII	180.—	190.—	200.—
XIV	145.—	155.—	165.—

§ 104. Dyrektor P. M. S. może przyznać pracownikom P. M. S. indywidualnie dodatek do uposażenia w wysokości do 40% uposażenia miesięcznego, przewidzianego w § 103.

Przyznanie dodatku może być zależnie od uznania Dyrektora P. M. S. w każdej chwili cofnięte.

§ 105. Zaszeregowanie stanowisk służbowych w P. M. S. do grup uposażenia, wymienionych w tabeli § 103, będzie przeprowadzone osobnem rozporządzeniem Ministra Skarbu.

§ 106. Liczbę stanowisk w poszczególnych grupach uposażenia dla P. M. S. ustala na każdy rok budżetowy Minister Skarbu.

§ 107. Posunięcie do wyższych grup uposażenia następuje w drodze pisemnego zarządzenia.

§ 108. W obrębie danej grupy uposażenia przejście na szczebel wyższy odbywa się automatycznie co 3 lata, w stałych terminach półrocznych: 1-szy stycznia i 1-szy lipca każdego roku.

Termin posunięcia z jednego szczebla uposażenia do następnego ustala się w ten sposób, że czasu od dnia przyznania danej grupy uposażenia do najbliższego terminu posunięć nie uwzględnia się.

Do czasokresu posunięć nie zalicza się:

- czasu urlopu bezpłatnego;
- czasu zawieszenia w służbie, o ile nie zapadła decyzja Dyrektora P. M. S. uwalniająca, względnie o ile nie nałożono jedynie kary z § 39;
- okresu, za który komisja kwalifikacyjna ustaliła dla pracownika ogólną ocenę kwalifikacyjną: „niedostatecznie“.

Przy ustalaniu terminu najbliższego posunięcia po ustaniu powodu wstrzymującego posunięcie do wyższego szczebla, pierwotny termin posunięcia przesuwa się w ten sposób, że niepełne półrocze, większe od 3-ch miesięcy, liczy się za pełne, okresu zaś nieprzekraczającego 3-ch miesięcy nie bierze się w rachubę.

W razie przeniesienia pracownika za jego zgodą na stanowisko niższej grupy uposażenia (§ 93 ustęp 3), Dyrektor P. M. S. może mu przyznać w grupie niższej szczebel posiadany poprzednio w grupie wyższej.

§ 109. Przy pierwszej nominacji pracownik otrzymuje zawsze uposażenie pierwszego szczebla danej grupy.

Przy posunięciach do wyższych grup uposażenia pracownik otrzymuje w wyższej grupie uposażenia ten szczebel, który pod względem liczby złotych jest bezpośrednio wyższy od szczebla, zajmowanego poprzednio w grupie niższej.

§ 110. Uposażenie pracowników P. M. S. wypłaca się miesięcznie z góry. Jeżeli termin płatności przypada na dzień wolny od zajęć służbowych, wypłata uposażenia następuje w dniu poprzednim.

Prawo do otrzymania uposażenia powstaje dla wstępujących do służby w P. M. S. od dnia faktycznego objęcia służby.

W razie awansowania do wyższej grupy uposażenia, pobory wyższe przysługują pracownikowi od najbliższego terminu płatności uposażenia.

Pracownicy, którzy pozostawali przez cały rok kalendarzowy w służbie P. M. S., otrzymują w miesiącu grudniu danego roku jedną płacę nadliczbową w wysokości pełnego uposażenia, należnego za miesiąc grudzień.

§ 111. Dyrektor P. M. S. może przydzielić pracownikom P. M. S. z urzędu lub na ich prośbę, tytułem części uposażenia służbowego, mieszkania w domach, stanowiących własność względnie dzierżawionych lub użytkowanych przez P. M. S.

Minister Skarbu ustali w drodze oddzielnego zarządzenia wykaz stanowisk, z zajmowaniem których Dyrektor P. M. S. może połączyć przymus mieszkania w pomieszczeniach P. M. S. i przydział mieszkania z urzędu.

Należność za mieszkania przydzielone tytułem części uposażenia w pomieszczeniach P. M. S. potrąca się przy wypłacie uposażenia; normy obliczania tej należności ustali Minister Skarbu w drodze oddzielnego zarządzenia.

W wypadku rozwiązania stosunku służbowego, lub też przeniesienia do innej miejscowości, pracownik winien na żądanie P. M. S. opuścić przydzielone mu, tytułem części uposażenia, mieszkanie, najdalej w ciągu 3 miesięcy, licząc od dnia rozwiązania stosunku służbowego względnie przeniesienia.

§ 112. Woźni, szoferzy i gońcy po przesłużeniu 1/2 roku, otrzymują corocznie od Dyrekcji P. M. S. bezpłatne ubrania służbowe oraz co 3 lata — płaszcz.

§ 113. Pracownicy P. M. S. otrzymują:

- 1) w razie podróży służbowej do miejscowości, położonej poza zwykłym miejscem służbowym:

- a) diety,
- b) zwrot kosztów podróży;

- 2) w razie delegacji do miejscowości, położonej poza zwykłym miejscem służbowym:

- a) diety za czas podróży i za czas pozostawania w delegacji,
- b) zwrot kosztów podróży;

- 3) w razie przeniesienia z urzędu do innej miejscowości:

- a) zasiłek w wysokości 2-miesięcznego uposażenia dla utrzymujących rodzinę i 1-miesięcznego dla samotnych,
- b) zwrot kosztów podróży dla przeniesionego i jego rodziny (§ 30 ustęp 2),
- c) zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego.

§ 114. Dietyienne wynoszą:

dla pracowników	I	grupy uposażenia	zł	30.—
"	"	II i III	"	" 25.—
"	"	IV i V	"	" 20.—
"	"	VI i VII	"	" 16.—
"	"	VIII i IX	"	" 14.—
"	"	X i XI	"	" 12.—
"	"	XII, XIII i XIV	"	" 10.—

Jednostką obliczania diet jest 24-godzinny okres czasu, liczony od chwili wyjazdu ze zwykłego miejsca służbowego do chwili powrotu do tegoż miejsca, przyczem:

- a) jeżeli pobyt poza zwykłym miejscem służbowym trwa dłużej niż 24 godziny, należy się za końcowy okres czasu, o ile on wynosi więcej niż 12 godzin, cała dieta, o ile zaś wynosi więcej niż 6 godzin — połowa diety;
- b) jeżeli pobyt poza zwykłym miejscem służbowym trwa krócej niż 24 godziny, należy się połowa diety, o ile pobyt ten trwa dłużej niż 6 godzin, zaś cała dieta tylko w tym wypadku, gdy pobyt poza zwykłym miejscem służbowym, trwający dłużej niż 6 godzin, przypada na porę nocną między 21-szą a 6-tą godziną.

§ 115. Zwrot kosztów podróży obejmuje: cenę biletu jazdy koleją, statkiem lub innymi środkami komunikacji oraz koszty dojazdu na dworzec względnie do przystani i zpowrotem, jak również wydatki na tragarzy.

Pracownikom I-ej i II-ej grupy uposażenia zwraca się cenę biletów I-ej klasy kolei lub statku, III-ej do IX-ej grupy uposażenia — II-ej klasy, X-ej do XIV-ej grupy uposażenia — III-ej klasy.

Jeżeli na statku są tylko 2 klasy, cenę biletu I-ej klasy zwraca się również pracownikom III-ej do IX-ej grupy uposażenia, II-ej zaś klasy — pracownikom X-ej do XIV-ej grupy uposażenia.

Dyrektor P. M. S. może przyznawać pracownikom zwrot dopłat za miejsca sypialne.

Tytułem pokrycia kosztów dojazdu na dworzec i z dworca kolejowego względnie do przystani

i z przystani oraz wydatków na trażarzy, wypłaca się ryczałt, a mianowicie:

pracownikom I-ej i II-ej	grupy uposażenia zł.	6.—
"	III do IX-ej	" " " 4.—
"	X do XIV-ej	" " " 3.—

licząc za dojazd w danej miejscowości tam i zpowrotem łącznie.

§ 116. W wypadku delegacji wypłaca się diety w wysokości, ustalonej w § 114, t. j. całe diety przez pierwsze 2 tygodnie, licząc od dnia następującego po dniu przybycia do miejsca delegacji, przez następnych 6 tygodni diety zmniejszone dla utrzymujących rodzinę o 20%, dla samotnych o 40%, po upływie zaś tego czasu diety zmniejszone dla utrzymujących rodzinę o 30%, dla samotnych o 50%.

Delegacja może trwać zasadniczo tylko 1/2 roku. Przedłużenie delegacji ponad ten okres wymaga zgody Ministra Skarbu.

§ 117. Koszty przewozu urządzenia domowego muszą być udowodnione oryginalnymi listami przewozowymi, rachunkami lub kwitami, użycie wozu meblowego wymaga uprzedniej zgody Dyrektora P. M. S.

§ 118. Udającym się w podróż służbową, delegowanym oraz przeniesionym do innej miejscowości przysługuje prawo do zaliczki do wysokości przypuszczalnych kosztów podróży i diet względnie kosztów delegacji lub przesiedlenia.

§ 119. Należności z tytułu wyjazdów służbowych zagranicę zostaną ustalone przez Ministra Skarbu w drodze oddzielnego zarządzenia.

C z ę ś ć III.

PRZEPISY EMERYTALNE.

§ 120. Prawo do zaopatrzenia emerytalnego nabywa pracownik po upływie co najmniej 10-ciu lat służby w P. M. S. w razie zwolnienia ze służby:

- a) w myśl postanowień § 23 ustęp 3, § 38 punkt 4 oraz § 95 niniejszego rozporządzenia,
- b) na własną prośbę w wypadkach:
  - 1) trwałej niezdolności do służby, stwierdzonej przez lekarza, wskazanego przez Dyрекcję P. M. S.,
  - 2) ukończenia 60-ciu lat życia,
  - 3) uzyskania prawa do pełnego zaopatrzenia emerytalnego i ukończenia 55 lat życia.

§ 121. W drodze wyjątku nabywa pracownik P. M. S. prawo do zaopatrzenia emerytalnego:

- 1) po upływie 5-ciu lat nieprzerwanej służby, jeżeli zwolnienie ze służby nastąpiło z powodu trwałej niezdolności do służby, spowodowanej kalectwem lub chorobą, nabytą bez własnej winy, po wstąpieniu do służby, gdy kalectwo względnie choroba pozostaje w związku przyczynowym ze służbą,

2) bez względu na czas służby, wskutek trwałej niezdolności do służby z powodu:

- a) nieszczęśliwego wypadku, wynikłego z powodu lub w czasie pełnienia obowiązków służbowych,
- b) działań wojennych w miejscu służbowego pobytu,
- c) chorób zakaźnych, panujących epidemicznie w miejscu służbowego pobytu.

§ 122. Pracownikowi P. M. S., który po nieprzerwanej, co najmniej 10-letniej służbie, stał się trwale niezdolnym do służby, a ponadto utracił bez własnej winy trwale co najmniej 95% zdolności do zarobkowania, dolicza się przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego w granicach § 135 niniejszego rozporządzenia 10 lat do czasu służby, podlegającego normalnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Pracownikowi P. M. S., który wskutek wypadków, wymienionych w punkcie 2 § 121, utracił również zdolność do pracy zarobkowej, wymierza się zaopatrzenie emerytalne według norm § 135 niniejszego rozporządzenia, doliczając ponadto do wysługi emerytalnej w granicach tegoż paragrafu, zależnie od stopnia utraty zdolności do zarobkowania:

przy utracie zdolności od 35% do	54%	2 lata
" " " " 55% " 74%		4 "
" " " " 75% " 84%		6 "
" " " " 85% " 94%		8 "
" " " " 95% " 100%		10 "

W wyjątkowych wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Dyrektor P. M. S., za zgodą Ministra Skarbu, przyznać zaopatrzenie emerytalne w wymiarze wyższym od przewidzianego w ustępie 1 niniejszego paragrafu, aż do 100% podstawy wymiaru zaopatrzenia emerytalnego (§ 135).

Doliczenie lat do wysługi emerytalnej w myśl niniejszego paragrafu następuje pod warunkiem:

- 1) niezdolności do służby, spowodowanej przyczynami, wskazanymi w punkcie 2 § 121 niniejszego rozporządzenia, stwierdzonej badaniem komisji lekarskiej, wyznaczonej przez Dyрекcję P. M. S.;
- 2) zgłoszenia wypadku w ciągu jednego roku Dyрекcji P. M. S.

W przypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, a należycie usprawiedliwionych i udowodnionych, zgłoszenie może nastąpić i później do 3-ich lat po zajściu wypadku.

§ 123. Trwała niezdolność do służby, uzasadniająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego, winna być stwierdzona przez komisję lekarską, wyznaczoną przez Dyrektora P. M. S.

Skład komisji oraz tryb jej postępowania ustali Minister Skarbu w drodze oddzielnego zarządzenia.

§ 124. Pobierający zaopatrzenie emerytalne pracownik, którego zwolnienie nastąpiło z powodu choroby, lub trwałej niezdolności do służby, może być w ciągu lat 6, licząc od dnia zwolnienia, poddany zarządzeniem Dyrektora P. M. S. badaniu ko-

misji lekarskiej (§ 123), a w razie stwierdzenia ustania przyczyny zwolnienia — powołany zpowrotem do służby.

§ 125. Zaopatrzenie emerytalne oraz pensje wdowie i sieroce przyznaje i wymierza Dyrektor P. M. S.

Przeciwko decyzji Dyrektora P. M. S. w sprawie zaopatrzenia emerytalnego względnie pensji wdowiej i sieroczej służy prawo odwołania się do Ministra Skarbu w ciągu 30 dni, licząc od dnia doręczenia dekretu pensyjnego.

§ 126. Gdyby pracownikowi lub pozostałej po nim rodzinie, oprócz zaopatrzenia, przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu, służyło z innego tytułu prawo do zaopatrzenia, wypłacanego ze Skarbu Państwa, lub z instytucji państwowej, uprawniony ma prawo wyboru.

§ 127. Emeryt P. M. S. (wdowa, sierota), który świadomie wprowadził władzę w błąd, celem uzyskania bezprawnie emerytury (pensji wdowiej, sieroczej), odprawy lub pośmiertnego, lub też wyższego wymiaru odprawy lub pośmiertnego, obowiązany jest niezależnie od odpowiedzialności sądowo-karnej, wynagrodzić P. M. S. wyrządzoną szkodę.

O ile kto w podobny sposób uzyskał wyższy wymiar zaopatrzenia emerytalnego od przypadającego mu w myśl niniejszego rozporządzenia, traci prawo do dalszego pobierania zaopatrzenia, niezależnie od odpowiedzialności sądowo-karnej i obowiązku zwrotu szkody, wyrządzonej P. M. S.

§ 128. Do wysługi emerytalnej zalicza się czas służby, w myśl postanowień ustępu 2 § 8 niniejszego rozporządzenia, względnie § 97 ustęp 7.

Do wysługi emerytalnej zalicza się również czas służby robotniczej w P. M. S., o ile przejście z tej służby do służby podlegającej przepisom niniejszego rozporządzenia, nastąpiło bezpośrednio.

W razie ponownego przyjęcia na służbę emeryta P. M. S., zalicza się przy ponownym zwolnieniu cały czas, uwzględniony przy poprzednim wymiarze emerytury.

§ 129. Czas czynnej służby wojskowej, odbytej podczas wojny w czasie od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia zawieszenia broni, poprzedzającego zawarcie pokoju, liczy się przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego podwójnie pracownikom, powołanym do służby wojskowej, jako też pełniącym służbę w formacjach wojskowych względnie na terenie operacyjnym, podporządkowanym dowództwu armji. Przy częściowej mobilizacji oblicza się w ten sposób czas służby odbytej podczas wojny, tylko pełniącym służbę w formacjach zmobilizowanych. Czas przebytej niewoli liczy się pojedynczo, o ile zaś dostanie się do niewoli nastąpiło z winy pracownika, czas ten nie podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej.

Przy wymiarze zaopatrzenia emerytalnego dolicza się czas obowiązkowej służby wojskowej, jako też minimalny, odnośnemi ustawami przepisany, czas studjów wyższych na jednym z wydziałów uniwersytetu lub w równorzędnym zakładzie naukowym, jeżeli czas studjów nie biegnie równoległe z czasem służby zaliczalnej do emerytury i tylko w przypadku całkowitego zakończenia studjów przepisanimi egzaminami, jednakowoż w ilości nie wyższej niż 4 lata.

Czas obowiązkowej służby wojskowej oraz studjów wyższych ma wpływ tylko na wysokość zaopatrzenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to zaopatrzenie.

§ 130. Pracownikowi, który przeszedł na służbę do P. M. S. bezpośrednio ze służby państwowej, może Dyrektor P. M. S. zaliczyć do wysługi emerytalnej czas służby państwowej polskiej w całości lub w części. Czas służby państwowej ma wpływ jedynie na wymiar, nie zaś na uzasadnienie roszczenia do zaopatrzenia emerytalnego, z wyjątkiem wypadków trwałej niezdolności do służby, lub śmierci pracownika przed upływem 10 lat służby w P. M. S.

W wyjątkowych wypadkach pracownikom, o których mowa w ustępie 1 niniejszego paragrafu, może Dyrektor P. M. S. doliczyć do czasu służby w P. M. S. czas, podlegający zaliczeniu w służbie państwowej, w myśl odpowiednich przepisów, bez ograniczeń, wprowadzonych postanowieniami ustępu 1 niniejszego paragrafu. Decyzja Dyrektora P. M. S. wymaga w tym wypadku uprzedniej zgody Ministra Skarbu.

§ 131. Wykwalifikowanemu pracownikowi, który swą poprzednią służbą względnie pracą zawodową nabył specjalne kwalifikacje, mające bezpośrednio zastosowanie w P. M. S., może Dyrektor P. M. S. równocześnie z przyjęciem lub po przyjęciu do służby w P. M. S. zaliczyć do wysługi emerytalnej czas poprzedniej służby względnie pracy zawodowej, w ilości nie większej niż 5 lat. Decyzja taka wymaga zatwierdzenia Ministra Skarbu. Zaliczenie ma wpływ tylko na wymiar, nie zaś na roszczenie do zaopatrzenia emerytalnego.

Prawa, wynikające z powyższego zaliczenia czasu służby, względnie pracy zawodowej, nabywa pracownik pod warunkiem wpłacenia do funduszu emerytalnego składek za lata wstecz, w stosunku 10% za każdy rok zaliczony od uposażenia tej grupy, którą pracownik otrzymał po przyjęciu do służby w P. M. S.

§ 132. Do wysługi emerytalnej nie wlicza się:

- a) czasu służby, odliczonego w drodze kary dyscyplinarnej,
- b) czasu zawieszenia w służbie, nie podlegającego zaliczeniu do czasu służby czynnej,
- c) czasu urlopu bez uposażenia, z wyjątkiem urlopu, otrzymanego na czas piastowania mandatu poselskiego lub senatorskiego.

Za zgodą Ministra Skarbu może być zaliczony do wysługi emerytalnej czas służby kontraktowej w P. M. S., pod warunkiem uszczenia za lata służby na specjalnej umowie opłaty ze składanym procentem po 6 od sta, przewidzianej w § 154, za każdy rok zaliczony od uposażenia tej grupy, którą pracownik otrzymał po zawiązaniu stosunku służbowego na zasadach niniejszego rozporządzenia.

§ 133. Przy ostatecznym obliczeniu lat wysługi emerytalnej nie uwzględnia się części roku do 6 miesięcy włącznie, natomiast okres, przekraczający 6 miesięcy, liczy się jako pełny rok.

Postanowienie powyższe nie ma zastosowania przy obliczeniu wymienionego w §§ 120 i 121 niniejszego rozporządzenia 5-cio względnie 10-cio letniego okresu, zaliczalnego do wysługi emerytalnej.

§ 134. Prawo do pobierania zaopatrzenia emerytalnego rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca następującego po zwolnieniu ze służby.

Zaopatrzenie emerytalne płatne jest miesięcznie z góry.

§ 135. Podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego stanowi uposażenie ostatnio pobierane w służbie czynnej, w myśl § 103 (bez dodatku ewentualnie przyznanego pracownikowi, w myśl § 104). Zaopatrzenie emerytalne wynosi do 10-ciu lat służby — 40% i wzrasta za każdy następny rok służby o 2,4%, nie może jednak przekraczać 100% podstawy wymiaru zaopatrzenia emerytalnego.

§ 136. Prawo do zaopatrzenia emerytalnego gaśnie:

- 1) w razie śmierci emeryta,
- 2) gdy emeryt, powołany ponownie do służby, w myśl postanowień § 124, odmówi wezwaniu zgłoszenia się do służby,
- 3) w wypadku nałożenia kary, określonej w § 45 oraz 46 ustęp 3 punkt 2; Dyrektor P. M. S. może jednak w tym wypadku przyznać żonie i dzieciom emeryta odpowiedni zasiłek na czas, przez który rodzina pozostawałaby bez środków do życia. Zasiłek ten nie może przekraczać normalnej ich pensji wdowiej względnie sieroczej.

§ 137. Prawo do pobierania zaopatrzenia emerytalnego zawiesza się:

- a) w razie ponownego wstąpienia na służbę do P. M. S.,
- b) w razie wyjazdu zagranicę, trwającego dłużej niż 6 miesięcy, jeżeli Minister Skarbu na wniosek Dyrektora P. M. S. nie zezwoli na dalsze pobieranie zaopatrzenia emerytalnego zagranicą,
- c) w razie wstąpienia do klasztoru,
- d) na czas piastowania mandatu poselskiego i senatorskiego,
- e) w razie utraty obywatelstwa polskiego.

Zawieszenie prawa do pobierania zaopatrzenia emerytalnego kończy się z ostatnim dniem miesiąca, w którym ustały przyczyny zawieszenia, wymienione wyżej.

§ 138. Pracownik, zwolniony ze służby w myśl postanowień ustępu 3 §§ 23 i 95, przed nabyciem prawa do emerytury, otrzymuje jednorazową odprawę w wysokości jednomiesięcznego uposażenia za każdy pełny rok, przesłużony w P. M. S.

Pracownik, zwolniony ze służby na własną prośbę bez prawa do zaopatrzenia emerytalnego, względnie zwolniony ze służby w myśl postanowień ustępu 3 §§ 23 i 95 przed nabyciem prawa do emerytury, jak też wydalony ze służby w myśl punktu 5 § 38 i ustępu 3 punktu 2 § 45 z pozbawieniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego, otrzymuje zwrot wpłaconych składek emerytalnych.

§ 139. Wdowy i sieroty po pracowniku mają prawo do pensji wdowiej względnie sieroczej, jeżeli mąż względnie ojciec lub matka nabył (ła), w myśl postanowień §§ 120 i 121, prawo do zaopatrzenia emerytalnego, chociażby zmarł przed zwolnieniem ze służby.

§ 140. Pensja wdowia wynosi połowę zaopatrzenia emerytalnego, które zmarły mąż pobierał, względnie do którego miałby w chwili śmierci prawo. Pensja wdowia po pracowniku poległym lub zmarłym wskutek działań wojennych wynosi połowę pełnego uposażenia, ostatnio pobieranego w służbie czynnej w myśl § 103 niniejszego rozporządzenia przez zmarłego męża.

§ 141. Prawo do pensji sieroczej nabywają po ojcu dzieci ślubne lub uprawnione. Pensja ta wynosi:

- a) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa żyje i ma prawo do pensji wdowiej — 1/4 część pensji wdowiej,
- b) dla każdego dziecka, jeżeli wdowa nie żyje, lub nie ma prawa do pensji wdowiej — 1/2 pensji wdowiej,
- c) dla jedynej sieroty bez ojca i matki — 2/3 pensji wdowiej.

Jeżeli wdowa nie pobiera pensji wdowiej z powodu pobierania zaopatrzenia emerytalnego z tytułu własnej służby, sierotom służy prawo do pensji sieroczej według postanowień punktu b) względnie c) niniejszego paragrafu.

§ 142. Prawo do pensji sieroczej mogą nabyć dzieci ślubne lub uprawnione również po matce. Jeżeli sierota nabyła prawo do pensji po ojcu i po matce, wypłaca się sierocie pensję wyższą.

Sierota ma prawo do pobierania pensji po matce za życia ojca w razie jego niezdolności do pracy i niemożności zapewnienia sierocie utrzymania.

Pensja sieroca po matce wynosi 1/4 część zaopatrzenia emerytalnego matki.

Łączna kwota pensyj sieroczych nie może ani sama, ani wraz z pensją wdowią, przekraczać wysokości

zaopatrzenia emerytalnego, które pobierał, lub do którego miałby prawo w chwili śmierci ojciec. Gdyby suma pensyj sierocych albo sama, albo łącznie z pensją wdową przekraczała wysokość zaopatrzenia emerytalnego, które zmarły ojciec pobierał, lub do którego w chwili śmierci miałby prawo, należy zmniejszyć proporcjonalnie pensje sieroce.

§ 143. Żony i dzieci pracowników, powołanych do służby wojskowej na skutek mobilizacji, którzy zginęli na terenie działań wojennych, otrzymują od dnia pierwszego miesiąca następującego po wstrzymaniu uposażenia tymczasową pensję w wysokości należnej im ewentualnie stałej pensji. Gdy na podstawie towarzyszących zaginięciu okoliczności istnieje podejrzenie, że zachodzi wypadek dezercji, postanowienia niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do czasu stwierdzenia, że wypadek dezercji nie zachodzi.

§ 144. W razie odnalezienia się zaginionego, potrąca się na rzecz funduszu emerytalnego przy wypłacie zaległego uposażenia kwotę, wypłaconą żonie i dzieciom tytułem tymczasowej pensji.

W razie nieodnalezienia się zaginionego w ciągu 2½ lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym podpisano preliminarja pokojowe, żona względnie dzieci powinny przed końcem tego terminu przedłożyć orzeczenie sądowe, uznające zaginionego za zmarłego, względnie orzeczenie sądowe, że fakt śmierci należy uważać za ustalony. W przeciwnym wypadku pensja tymczasowa zostaje wstrzymana.

Orzeczenie to stanowi podstawę do przyznania pensji stałej.

§ 145. Wdowa nie ma prawa do pensji:

- a) jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez emeryta,
- b) jeżeli wspólność małżeńska została sądownie rozdzielona bez obowiązku męża do utrzymania żony.

Dzieci, pozostałe z małżeństwa, zawartego przez emeryta, nie mają prawa do pensji sieroczej.

§ 146. Prawo do otrzymania pensji wdowiej i sieroczej rozpoczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po tym miesiącu, za który zmarły pracownik (emeryt) pobrał ostatnie należne uposażenie.

Dla sierot, które przyszły na świat po tym terminie, prawo do pensji rozpoczyna się od pierwszego dnia miesiąca po urodzeniu.

Pensje wdowie i sieroce płatne są miesięcznie z góry.

Jeżeli żądanie przyznania pensji wdowiej lub sieroczej nie zostało zgłoszone w ciągu jednego roku od dnia śmierci męża, względnie ojca lub matki, należy przyznać pensję wdową lub sierocą od pierwszego dnia miesiąca po dniu zgłoszenia.

Dyrektor P. M. S. za zgodą Ministra Skarbu może przyznać pensję wdową i sierocą od terminu,

ustalonego w ustępie 1 niniejszego paragrafu, jeżeli osoby uprawnione wykażą, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze zgłoszenie żądania o zaopatrzenie.

§ 147. Prawo do pensji wdowiej lub sieroczej gaśnie:

- a) ze śmiercią wdowy lub sieroty z końcem miesiąca, w którym śmierć nastąpiła,
- b) w razie ukończenia przez sierotę 18-go roku życia lub też wcześniejszego zawarcia związku małżeńskiego.

Sierotom, odbywającym studia w zakładach naukowych państwowych lub prywatnych z prawem publiczności, przyznaje się pensję sierocą po ukończeniu 18-go roku życia za każdy rok szkolny, aż do ukończenia studiów, nie dłużej jednak, niż do ukończenia 24-go roku życia.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących, wypadkach może Dyrektor P. M. S. zezwolić na dalsze pobieranie pensji sieroczej także po ukończeniu 18 względnie 24-go roku życia. Decyzja Dyrektora podlega zatwierdzeniu Ministra Skarbu.

§ 148. Prawo do pobierania pensji wdowiej i sieroczej zawiesza się:

- a) w razie wyjazdu zagranicę, trwającego dłużej niż 6 miesięcy, jeżeli Minister Skarbu na wniosek Dyrektora P. M. S. nie zezwoli na dalsze pobieranie pensji wdowiej lub sieroczej zagranicą,
- b) w razie wstąpienia do klasztoru,
- c) na czas piastowania przez wdowę mandatu poselskiego lub senatorskiego,
- d) w razie utraty obywatelstwa polskiego.

Zawieszenie prawa do pobierania pensji wdowiej lub sieroczej kończy się z ostatnim dniem miesiąca, w którym ustały przyczyny zawieszenia.

§ 149. Wdowa, która weszła ponownie w związek małżeński, otrzymuje na swoją prośbę wzmian za pobieraną pensją wdową albo jednorazową odprawę, albo zachowuje prawo do pensji wdowiej na wypadek ponownego owdowienia.

Zgłoszenie o odprawę winno nastąpić w ciągu 3 miesięcy od dnia zawarcia ponownego małżeństwa.

Odprawa dla wdów w wieku do 45 lat życia wynosi dwuletnią, powyżej zaś tego wieku — jednoroczną kwotę pensji wdowiej.

Gdy wdowa nabędzie prawo do pensji wdowiej z ponownego małżeństwa, otrzymuje w razie powtórnego owdowienia, o ile nie otrzymała odprawy po pierwszym owdowieniu, tę pensję wdową, która jest wyższa, a jeżeli otrzymała odprawę — pensję wdową, przysługującą z tytułu ponownego małżeństwa.

§ 150. W razie przyznania wdowie zaopatrzenia emerytalnego z tytułu własnej służby, może

ona otrzymać tylko jedno zaopatrzenie według swego wyboru.

§ 151. Wdowa po pracowniku, zmarłym w czynnej służbie, nie mająca praw do pensji wdowiej, otrzymuje, o ile sama nie jest funkcjonariuszem państwowym, lub pracownikiem P. M. S., względnie nie pobiera emerytury z tytułu własnej służby, jednorazową odprawę w wysokości połowy kwoty rocznego uposażenia, służącego za podstawę wymiaru zaopatrzenia emerytalnego zmarłego męża. W tej samej wysokości otrzymują odprawę sieroty bez ojca i matki w wieku poniżej 18 lat po ojcu względnie po matce, o ile ci nie nabyli prawa do emerytury z tym ograniczeniem, że jednocześnie można otrzymać tylko jedną odprawę. W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących wypadkach, może Dyrektor P. M. S. przyznać odprawę sierotom także po ukończeniu 18 względnie 24-go roku życia, pod warunkiem zatwierdzenia tej decyzji przez Ministra Skarbu.

Sierotom wypłaca się odprawę niepodzielnie.

Sierotom z różnych małżeństw tego samego pracownika wypłaca się odprawę tylko wtedy, jeżeli wdowa nie skorzystała z tego prawa, albo z prawa tego zrezygnowała na rzecz sierot.

§ 152. W razie śmierci pracownika w czynnej służbie lub w stanie spoczynku, należy się wdowie, która pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej, niezależnie od pensji wdowiej, względnie odprawy, pośmiertne w wysokości 3-miesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego wraz z ewentualnie wypłacanym dodatkiem, w myśl § 104.

Pośmiertne należy się w tej samej wysokości wdowcowi, który ze zmarłą pracowniczką P. M. S. pozostawał we wspólności małżeńskiej.

W braku wdowy (wdowca) uprawnionej (ego) do pośmiertnego, należy się pośmiertne w tej samej wysokości niepodzielnie dzieciom ślubnym, uprawnionym i pasierbom zmarłego, o ile zmarły je utrzymywał. W braku wyżej wymienionych członków rodziny, zwraca się udowodnione koszty leczenia i pogrzebu do wysokości pośmiertnego innym krewnym lub osobom postronnym.

§ 153. Celem zapewnienia wypłaty świadczeń, przewidzianych w części III niniejszego rozporządzenia, tworzy się fundusz emerytalny, który powstaje ze składek pracowników i dopłat P. M. S.

Za wypłaty świadczeń, przewidzianych w części III niniejszego rozporządzenia, odpowiada posiłkowo majątek P. M. S. i jego dochody.

§ 154. Tytułem składki emerytalnej pracownika ustanawia się opłaty w wysokości 3% uposażenia, wypłacanego w służbie czynnej w myśl § 103. Opłatę pobiera się każdego miesiąca przez potrącenie z uposażenia.

§ 155. Wysokość dopłat P. M. S. do funduszu emerytalnego zostanie określona przez Ministra Skarbu, po dokonaniu obliczenia ubezpieczeniowo-emerytalnego. Do tego czasu wypłacanie wszystkich świadczeń emerytalnych uskutecznia się z funduszy obrotowych P. M. S.

§ 156. Funduszem emerytalnym zarządza P. M. S. na zasadzie osobnych przepisów, wydanych przez Ministra Skarbu.

C z ę ś ć I V .

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

§ 157. Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zawiązać należy z osobami, które pełniły dotychczas służbę w P. M. S. i które nadal w tej służbie zostaną zatrzymane, stosunek służbowy na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Tych urzędników i niższych funkcjonariuszów, pełniących służbę w P. M. S. w czasie wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, których stosunek służbowy został unormowany na podstawie ustawy o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. z 1922 r. Nr. 21, poz. 164), Minister Skarbu może pozostawić w służbie P. M. S. i nadal w dotychczasowym charakterze stosunku służbowego, przyczem przepisy niniejszego rozporządzenia nie będą miały do nich zastosowania.

Rozwiązanie stosunku służbowego z dotychczasowymi pracownikami kontraktowymi P. M. S., celem zawarcia z nimi nowego stosunku służbowego, opartego na zasadach niniejszego rozporządzenia, nastąpi z zachowaniem warunków, przewidzianych w kontraktach, względnie w odpowiednich przepisach ogólnych, odnoszących się do umów o pracę. Dyrektor P. M. S. może w drodze wyjątku pozostawić niektórych dotychczasowych pracowników kontraktowych P. M. S. i nadal w służbie P. M. S. z zachowaniem prywatno-prawnego charakteru stosunku służbowego.

§ 158. Pracownikom, którzy pełnili dotychczas służbę, jako urzędnicy oraz niżsi funkcjonariusze, w rozumieniu ustawy o państwowej służbie cywilnej, zalicza się przy zawiązaniu z nimi stosunku służbowego na mocy niniejszego rozporządzenia do lat służby cały czas, spędzony w służbie P. M. S. w charakterze urzędników względnie niższych funkcjonariuszów wraz z policzalnymi do wysługi emerytalnej, wedle przepisów ustaw o państwowej służbie cywilnej względnie o zaopatrzeniu emerytalnym i t. p., czasem poprzedniej służby oraz czasem pracy zawodowej, którą, jako policzalną do wysługi emerytalnej, uzna Minister Skarbu na wniosek Dyrektora P. M. S.

Postanowienia ustępu 1 mają zastosowanie również do tych pracowników kontraktowych, będących w służbie P. M. S. w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, którzy poprzednio pozostawali w służbie państwowej polskiej, podlegającej ustawie

o państwowej służbie cywilnej, o ile zostanie z nimi zawarty stosunek służbowy na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.

Za zgodą Ministra Skarbu można również przyznać takie same uprawnienia tym pracownikom P. M. S., którzy przez dobrowolne wystąpienie swego czasu ze służby państwowej, jak również przez rozwiązanie stosunku służbowego (art. 59 do 63 ustawy o państwowej służbie cywilnej), utracili prawa, wynikające ze stosunku służbowego, a następnie przeszli na służbę do P. M. S. w charakterze pracowników kontraktowych.

Czas służby w P. M. S. dotychczasowych pracowników kontraktowych zalicza się pod warunkiem uiszczenia za ten czas opłaty ze składanym procentem po 6 od sta, przewidzianej w § 154 od pierwszego uposażenia, wymierzonego na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Pracownikom P. M. S., którzy pozostawali na służbie w b. rosyjskim zarządzie głównym dochodów niestałych i skarbowej sprzedaży trunków w charakterze pracowników kontraktowych, może Dyrektor P. M. S., za zgodą Ministra Skarbu, zaliczyć cały czas służby, spędzonej w powyższym zarządzie, do wyługi emerytalnej.

§ 159. Przerwy w służbie pracowników P. M. S. przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia nie stoją na przeszkodzie zaliczeniu poprzedniego czasu służby.

§ 160. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Skarbu: *Ignacy Matuszewski*
